

Stichting Oapen
Annual Report 2018

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, - 3 DEC. 2019

paraaf voor identificatiedoeleinden:

OAPEN Bestuursverslag 2018

OAPEN - een acroniem voor Open Access Publishing in European Networks - is in de periode 2008 - 2011 ontwikkeld in een EU project door zes universitaire uitgeverijen uit zes landen en de Universiteit van Amsterdam en Universiteit Leiden, onder leiding van Amsterdam University Press (AUP). Sinds juli 2011 opereert OAPEN succesvol als zelfstandige stichting.

Doel:

Het doel van de stichting is drieledig:

- het stimuleren van open access voor wetenschappelijke boeken;
- het verder ontwikkelen en uitbouwen van het platform OAPEN, door vergroting en verbreding van de collectie open access boeken en door de ontwikkeling van diensten voor wetenschappelijke uitgevers en bibliotheken;
- het ontwikkelen van een model voor duurzame voortzetting van de activiteiten van de stichting in internationaal verband.

Bestuur en directie:

Het bestuur van de stichting OAPEN bestond in de verslagperiode uit de volgende personen:

- Bas Savenije, voorzitter
- Yildiz van den Akker, penningmeester
- Kurt de Belder, secretaris.

De directie van de stichting werd gevormd door Eelco Ferwerda.

Activiteiten:

De OAPEN Library bevat vrij toegankelijke academische boeken. OAPEN werkt samen met uitgevers en wetenschapsfinanciers om een kwaliteitsgecontroleerde collectie van open access boeken op te bouwen. Bovendien biedt OAPEN diensten aan uitgevers, bibliotheken en wetenschapsfinanciers op het gebied van *deposit*, kwaliteitscontrole, metadata *enhancement*, disseminatie en digitale bewaring. Inmiddels telt de OAPEN Library bijna 10.000 open access (OA) boeken van ca 300 wetenschappelijke uitgeverijen en is daarmee de grootste ter wereld. Met inmiddels meer dan 2 miljoen downloads op jaarbasis voorziet OAPEN duidelijk in een groeiende behoefte. Het belang van OA groeit en zowel in Nederland als in Europa (binnen de EU en Science Europe) is de consensus dat ook boeken onderdeel moeten worden van het OA beleid.

In 2012 is OAPEN, DOAB (Directory of Open Access Books) gestart, een database voor open access boeken naar het voorbeeld van DOAJ (Directory of Open Access Journals). De belangrijkste doelen van DOAB zijn het verbeteren van vindbaarheid van open access boeken die peer review hebben ondergaan en het bieden van een gezaghebbende lijst met uitgevers van open access boeken. DOAB is sinds de start in 2012 sterk gegroeid en bevat inmiddels de gegevens van meer dan 22.000 OA boeken van bijna 325 uitgevers. Daarmee neemt DOAB een centrale plaats in in het OA boekenlandschap.

Verslagperiode:

Vanuit bestuurlijk oogpunt stond het jaar 2018 vooral in het teken van de continuïteit van de organisatie. Medio 2017 had het bestuur van de OAPEN-stichting geconstateerd dat op basis van de meerjarenbegroting en een liquiditeitsplanning, het voortbestaan van de stichting bij ongewijzigd beleid medio 2019 zou worden bedreigd. Een herbezinning op het gekozen verdienmodel werd daarom noodzakelijk.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, - 3 DEC. 2019

paraaf voor identificeerdoeleinden:

In de eerste helft van 2018 heeft het bestuur zich verzekerd van een overbruggingsfinanciering met steun van enkele externe stakeholders. Met de toekenning van de overbruggingsfinanciering was de continuïteit van de stichting tot en met 2019 gewaarborgd. In dat kader hebben de betreffende partijen aangedrongen op het belang van een gedegen onderzoek naar het toekomstige verdienmodel, inclusief een externe, objectieve validatie van de uitkomsten voor een overtuigende voortzetting van de activiteiten.

Voor het onderzoek naar het businessmodel heeft het bestuur van OAPEN subsidie aangevraagd bij de stichting Pica, met positief resultaat. Met financiële steun van de stichting Pica is daarom vanaf het najaar van 2018 een gedegen onderzoek uitgevoerd naar het toekomstig verdienmodel.

Gekoppeld aan dit onderzoek heeft een externe evaluatie plaatsgevonden van de *Governance* van OAPEN. Hiertoe is een externe commissie ingesteld, bestaande uit:

- Prof. dr. Wiljan van den Akker, vice-rector voor onderzoek en universiteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht,
- Dr. Koen Hilberdink, adviseur, interim-manager en biograaf; voorheen Hoofd Kunst en Wetenschap en Hoofd Genootschap KNAW.

Het onderzoek, dat in de loop van 2019 is afgerond, heeft uitgewezen dat de toegevoegde waarde van OAPEN breed wordt erkend en gedragen. Daarnaast is er ook een vernieuwd businessmodel uit naar voren gekomen dat de continuïteit van OAPEN moet kunnen verzekeren. De implementatie van het vernieuwde businessmodel is nu onderdeel van een vervolgaanvraag voor subsidie van de stichting Pica.

Naast dit onderzoeksproject is ook een aanvraag gedaan voor ondersteuning door SCOSS, een internationaal initiatief om Open Access infrastructuur te ondersteunen door middel van een overkoepelende crowdfunding campagne onder bibliotheken. Hoewel de uitkomst hiervan bij het schrijven van dit verslag (oktober 2019) nog niet formeel bekend is, kunnen we ervan uitgaan deze ondersteuning vanaf volgende jaar doorgang zal vinden. Het betekent dat de financiële armslag van OAPEN wordt vergroot en dat er ruimte is voor uitbreiding van de capaciteit. De SCOSS campagne zal ook een nieuwe impuls geven aan het Library membership programma dat in 2018 is geïntroduceerd.

In de afgelopen 2 jaar is OAPEN daarnaast intensief bezig geweest om een nieuwe oplossing te vinden voor het platform, dat nu bij de UvA is ondergebracht. Hiervoor is een oplossing gevonden door deelname aan het nieuw, door de EU gefinancierd project van het OPERAS consortium, waarin OAPEN een centrale rol heeft. Het platform zal worden herontwikkeld als open infrastructuur, in combinatie met DOAB, dat van hetzelfde platform gebruik gaat maken.

DOAB is na een lange voorbereidingstijd begin 2019 verzelfstandigd in een onafhankelijke stichting, waarin OAPEN en het Franse OpenEdition (via de universiteit van Aix-Marseille en CNRS) ieder in gelijke mate vertegenwoordigd zijn in het bestuur.

Financiële continuïteit:

De stichting OAPEN heeft over het boekjaar 2018 een verlies geleden van 71,3K euro hierdoor wordt het eigen vermogen negatief met 40K euro. Het bestuur heeft deze situatie onderkend en heeft passende maatregelen genomen. De maatregelen zijn voor het bestuur

dubois+co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, – 3 DEC. 2019

paraaf voor identificatiedoelenden;

reden om te vertrouwen op duurzame voortzetting van de ondernemingsactiviteiten.
Derhalve is de jaarrekening opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

(Oktober 2019)

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, - 3 DEC. 2019
paraaf voor identificatiedoelinden: